

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

29 жовтня 2025 року

**Біла Церква
2025**

медіаторів України бере участь у міжнародних проєктах Ради Європи та співпрацює з Європейською медіаційною мережею – EMNI.

У контексті розвитку відновного правосуддя, медіація розглядається не лише, як інструмент позасудового врегулювання спорів, а й відіграє важливим механізмом соціально-правничої практики, яка спрямована на відновлення порушених відносин між потерпілим, правопорушником і суспільством. Вона дає змогу сторонам не лише досягати примирення, а й усвідомити наслідки вчиненого, йти по розумній лінії – усвідомлення наслідків вчиненого та знайти соціально-справедливе рішення. Розглядаючи практики кримінальних справ, посиляючись на Рекомендацію № R (99) 19 Комітету Ради Європи державами-членами щодо медіації в кримінальних справах, ухваленою Комітетом Міністрів Ради Європи на 679 засідання заступників міністрів 15 вересня 1999 року [4], медіація у кримінальному процесі розглядається як засіб «виховання» відповідальності правопорушника та відновлення прав і гідності потерпілого. Мета даної Рекомендації – не покарання, а відновлення соціальної рівноваги, порушеної злочином шляхом добровільного діалогу між сторонами. Для України врахування Положень цієї рекомендації стане важливим кроком до розбудови системи відновного правосуддя, заснованої на гуманізмі, справедливості та добровільної відповідальності сторін.

Отже, медіація, як у складі відновного правосуддя, має впливове значення для розвитку в Україні, адже поєднує в собі принципи гуманізму, справедливості та добровільної відповідальності сторін. Медіація сприяє не тільки у вирішенню конфліктів без залучення суду, а, що не мало важливо, відновленню соціальної гармонії між потерпілим, правопорушником і суспільством. Гармонізація української та міжнародної правової бази дозволить створити ефективну систему відновного правосуддя, орієнтовану на примирення, ресоціалізацію та попередження повторних правопорушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безоплатна правнича допомога. «Відновне правосуддя: мета та етапи реалізації». URL:<https://legallaid.gov.ua/publikatsiyi/vidnovne-pravosuddya-meta-ta-etapy-realizacziyi/>
2. Верховна Рада України. Законодавства України. «Європейська конвенція про здійснення прав дітей». URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text
3. Верховна Рада України. Законодавства України. «Про медіацію». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
4. Верховний суд України. «Рекомендацію № R (99) 19 Комітету Ради Європи державами-членами щодо медіації в кримінальних справах». URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_99_19_1999_09_15.pdf
5. Н. Крестовська, Луїза Романдзе. «Медіація у професійній діяльності юриста». ст. 293. URL:<https://legallaid.gov.ua/wp-content/uploads/2020/01/mediatsiya-u-profesijnij-diyalnosti-yurysta.pdf>

УДК 349.6

КАТАЄВ Я.Д., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **БРОВКО Н.І.**, д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СПРАВЕДЛИВІСТЬ І ПРАВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

У публікації розглянута проблема співвідношення справедливості та права в умовах воєнного стану як одного з ключових філософсько-правових питань сучасності. Особлива увага приділяється філософській концепції Сократа, згідно з якою справедливість і чеснота ґрунтуються на знанні морально-прекрасного. У контексті воєнного стану правова система України демонструє здатність ефективно функціонувати завдяки поєднанню права та моральної відповідальності, забезпечуючи баланс між безпекою, громадянськими правами та збереженням гуманістичних цінностей.

Ключові слова: справедливість, право, воєнний стан, морально-прекрасне, філософія права, громадянська відповідальність, гуманістичні цінності, Україна.

Справедливість є однією з ключових категорій філософії права, що виражає уявлення про належне співвідношення між правами, обов'язками та відповідальністю особи в суспільстві. Учень Сократа Ксенофонт писав про вчителя, що стверджував, що

справедливість і всяка інша чеснота полягає у знанні, і що справедливе є усе те, що відбувається за допомогою чесноти воно, є морально-прекрасне; що, таким чином, ті, що знають морально-прекрасне не віддадуть перевагу нічому іншому, а незнаючі не зроблять його [3]. На мою думку, ті, хто «знає морально-прекрасне», здатні приймати ті рішення, які зберігають людську гідність і баланс між безпекою та правами людини, попри те, якщо вони тимчасово обмежують деякі права і свободи. Натомість незнаючі або ті, хто діє механічно, можуть втратити орієнтири справедливості і допустити зло під виглядом виконання закону чи необхідності оборони.

У мирний час право виконує функцію регулятора суспільних відносин, забезпечуючи рівновагу між особистою свободою і суспільним порядком. Проте в умовах воєнного стану ця рівновага порушується, а поняття справедливості набуває особливого, кризового змісту.

Воєнний стан як особливий правовий режим чітко передбачає введення тимчасових обмежень прав і свобод громадян задля чіткого забезпечення національної безпеки та захисту суверенітету України. З філософського погляду, це ставить під сумнів традиційного розуміння справедливості, оскільки законодавчі нормативно-правові акти можуть конфліктувати з моральними принципами. З одного боку, чітке дотримання закону є необхідним задля ефективного функціонування держави під час воєнного стану. З іншого боку, сліпе застосування норм без врахування морального виміру може призвести до порушення людської гідності. Український досвід у період воєнного стану продемонструвала, що правова система держави повністю здатна функціонувати в умовах неймовірно-важких викликів, адже вона керується принципами знання морально-прекрасного. Саме справедливість реалізується через поєднання права і моральної відповідальності, коли органи державної влади та інститути громадянського суспільства забезпечують не лише безпеку, а й збереження гуманістичних цінностей [1].

У сучасному контексті, Україна, яка перебуває у стані боротьби за існування державності, збереження нації та історії, дотримання демократії набуває не лише філософського, але й життєво-практичного значення. Адже, філософія права, успадкована від Сократа, повага до закону та свідомо громадянська участь є найвищим проявом морально-прекрасного [2]. Український громадянин, який на даний час демонструє найвищу відповідальність та непохитну вірність демократичним інститутам, фактично продовжує цю сократівську традицію: активна участь у волонтерстві, долучення до війську, сплата податків, повага та чесне дотримання законодавства – є виявом громадянської чесноти, що безпосередньо зміцнює правову державу.

Таким чином, справедливість у період воєнного стану постає, як «динамічна категорія», яка поєднує: громадянські виміри, моральні та правові. Реалізація її залежить, якщо враховувати не лише суворого дотримання чинних нормативно-правових актів, а й від усвідомленого застосування морально-прекрасного знання який здатний зберігти гідність людини [4, с.134]. Така гармонія права і моралі дозволить не лише підтримувати державність, безпеку та єдність, а й утверджувати високі гуманістичні цінності, яка є запорукою справжньої справедливості. Особисто я підтримую ці зусилля, вважаючи, що тільки спільна відповідальність, моральне усвідомлення та дотримання принципів чесноти і справедливості. Саме ці чинники враховують усі гілки влади: законодавча, виконавча та судова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Права людини в умовах воєнного стану: прикладний аспект». Маріупольський державний університет. URL: <https://mu.edu.ua/storage/MSU/pages/conferences/2024/Права%20людини%20в%20умовах%20воєнного%20стану.%20Прикладний%20аспект.pdf>
2. «Права людини під час дії правового режиму воєнного стану». Донецький державний університет внутрішніх справ. URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2025/06/zbirnyk-10.12.2024-1.pdf>
3. Костицький М.В. «Справедливість як засіб і ціль у виправленні та ресоціалізації засуджених: філософське осмислення». Філософські та методологічні проблеми права. URL: <https://philosophy.navs.edu.ua/index.php/philosophy/article/view/1003/1016>
4. Кушакова-Костицька Н.В., Бровко Н.І., Сердюк І.В. Право та мораль в інформаційному суспільстві: [навч. посібник] / Національна академія внутрішніх справ. – Київ, 2021. – 179 с.

Бойко І.О., Сімакова С.І. Міжнародні стандарти протидії корупції та їх імплементація в кримінально-правову політику України на шляху до членства в ЄС.....	47
Гамоцький Я.В., Настіна О.І. Право володіння земельними ділянками у воєнний час.....	49
Гудзікевич Л.І., Настіна О.І. Правовий статус юридичної клініки як структурного підрозділу закладу вищої освіти.....	50
Гудик К.С., Настіна О.І. Право постійного користування земельними ділянками: сучасна практика.....	52
Константинович Є.О., Мельник В.О. Аналіз правових аспектів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу в Україні.....	54
Калюжна В.О., Настіна О.І. Основні етапи запровадження ринку землі в Україні.....	56
Кармазіна Л.С., Сімакова С.І. Окремі аспекти оптимізації кримінально-правових засобів протидії корупції в Україні.....	57
Катаєв Я.Д., Бровко Н.І. Етичні та методологічні аспекти використання штучного інтелекту в наукових дослідженнях.....	59
Катаєв Я.Д., Обіюх Н.М. Еволюція екологічної політики ЄС: від Римського договору до Європейського зеленого курсу.....	60
Катаєв Я.Д., Єфремова І.В. Відновне правосуддя через медіацію: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні.....	62
Катаєв Я.Д., Бровко Н.І. Справедливість і право в умовах воєнного стану: філософсько-правовий аналіз.....	63
Качаненко Л.В., Настіна О.І. Права та обов'язки землекористувачів у сучасних умовах розвитку ринку землі.....	65
Когутенко Д.В., Сімакова С.І. Проблеми доведення корупційних правопорушень у кримінально-процесуальному праві.....	66
Костюк Р.М., Сімакова С.І. Кримінально-правова політика у сфері протидії корупції: напрями вдосконалення та практичні механізми реалізації.....	67
Костюк Р.М., Настіна О.І. Земельна ділянка як об'єкт права власності: законодавчі та практичні аспекти в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	69
Кривенда Д.В., Мельник В.О. Гармонізація екологічного законодавства України з правом Європейського Союзу: перспективи та ризики.....	70
Костюк Р.М., Линник Т.В. Колізії в регулюванні і реалізації прав людини та шляхи їх подолання.....	71
Лук'яненко Л.М., Настіна О.І. Безоплатна правова допомога в Україні. Перспективи вдосконалення системи.....	72
Мусієць А.А., Ключко В.М. Оптимізація кримінально-правових засобів протидії корупції в Україні: виклики та перспективи.....	74
Новак Є.О., Новак Т.С. Біоенергетика як напрям розвитку сільського господарства України: правові аспекти.....	75
Осадчук С.О., Настіна О.І. Право постійного користування земельними ділянками: сучасна практика.....	76
Поліщук В.В., Настіна О.І. Децентралізація та її вплив на управління земельними ресурсами.....	78
Придатченко М.Ю., Сімакова С.І. Відповідальність юридичних осіб за корупційні правопорушення: зарубіжний досвід і українські реалії.....	80
Решетнік А.В., Настіна О.І. Правовий режим оренди земель сільськогосподарського призначення.....	81
Сергєєв О.В., Сімакова С.І. Вплив кримінально-правової політики у сфері протидії корупції на економічну безпеку держави.....	83
Сердюк В.В., Ключко В.М. Окремі аспекти кримінально-правової політики в Україні.....	84
Сморода П.О., Настіна О.І. Медіація як засіб вирішення земельних спорів у кризових умовах.....	85